

vergadering **C206**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 16 maart 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van het onderzoek naar de impact van aardgaslekken – 2168 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over bijkomende middelen voor het Vlaams Klimaatfonds in 2022 – 2136 (2021-2022)	5

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van het onderzoek naar de impact van aardgaslekken – 2168 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Uit steeds meer wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de uitstoot van CO₂ en van methaan, van aardgas, groter is dan gedacht. Lekken bij de winning en het transport van aardgas zorgen voor de bijkomende uitstoot van die broeikasgassen. Ook in ons land is er sprake van lekken.

Onderzoekers van de VN stellen dat de hoeveelheid broeikasgas die gascentrales wereldwijd de lucht in jagen, 430 gram CO₂-equivalenten per kilowattuur opgewekte energie bedraagt op papier. Maar volgens het rapport liggen de cijfers in werkelijkheid nog veel hoger. Gascentrales zouden daardoor mogelijk dezelfde broeikasuitstoot hebben als steenkoolcentrales en daar zijn voornamelijk methaanlekken voor verantwoordelijk. Over een tijdspanne van twintig jaar zou 3 à 4 procent weglekkend gas al genoeg zijn om dezelfde uitstoot van broeikasgassen te hebben als steenkoolcentrales.

In ons land deed de actiegroep Clean Air Task Force onderzoek naar aardgaslekken op negen diverse locaties, onder andere de Ing-terminal (liquid natural gas) in Zeebrugge, en daaruit bleek dat op zeven van die negen locaties aardgaslekken konden worden waargenomen. Dat is toch wel zorgwekkend.

Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek? Hebt u in het verleden al iets ondernomen om aardgaslekken tegen te gaan?

Hebt u hieromtrent reeds overleg gepleegd met de federale collega's? Zo ja, wat kwam er uit de bus? Zo niet, plant u dit nog te doen?

Is de impact van gaslekken op de klimaatimpact van gascentrales voor u een nieuw element om aan te kaarten bij de Federale Regering in het kader van de kern-uitstap?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ben inderdaad op de hoogte van de problematiek van de aardgaslekken. Op 6 oktober vorig jaar heb ik in deze commissie reeds geantwoord op een vraag over methaanlekken naar aanleiding van het IPCC-rapport (Intergovernmental Panel on Climate Change). Deze lekken moeten uiteraard maximaal worden vermeden.

Over het grootste deel van deze uitstoot heb ik als Vlaamse minister helaas weinig controle. Het gaat dan meer bepaald over de uitstoot bij ontginning en de uitstoot in netwerken of werkzaamheden die niet op het Vlaamse grondgebied liggen. Ook al heb ik er geen directe impact op, toch hebben we in het verleden duidelijke signalen gegeven dat ook deze ongewenste uitstoot moet worden aangepakt. Zo heb ik op de COP26 (Conference of the Parties) de Global Methane Pledge ondersteund. In november van vorig jaar heb ik een financiële bijdrage geleverd aan de Climate & Clean Air Coalition, een vrijwillig partnerschap om kortstondige stoffen zoals methaan te verminderen. Ook zal ik het initiatief dat de Europese Commissie recent deed om de methaanuitstoot te verminderen, op dit punt zeker ondersteunen.

Maar ook waar we als Vlaanderen wél directe impact hebben, worden concrete maatregelen genomen. In het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) 2021-2030

hebben we immers een aantal concrete maatregelen opgenomen om de methaan-uitstoot ten gevolge van aardgastransport- en distributie te minimaliseren. Meer specifiek – en u verwijst zelf naar Zeebrugge – gaat het over maatregelen die Fluxys en Fluvius nemen om dergelijke methaanlekken te beperken. Beide netbeheerders passen hun onderhoud en uitbating aan om lekken te voorkomen en Fluvius vervangt systematisch zeer oude leidingen waar kleine hoeveelheden aardgas kunnen lekken.

Methaanlekken zijn vooral belangrijk op gewestelijk en op Europees niveau. Er wordt telkens met de federale collega's overlegd als er een Belgische standpuntvorming moet gebeuren omtrent de Europese besluitvorming.

Dit is dus geen nieuw element voor mij. De federale ministers hebben ook de Global Methane Pledge ondertekend, dus ik ga er ook van uit dat de federale overheid bij de evaluatie van de kernuitstap rekening houdt met de methaanlekken.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u voor uw antwoord, minister. Kunt u misschien nog extra toelichten wat u in het begin zei? Het ging vrij snel. Ik heb dat niet heel goed begrepen, denk ik. U zei dat de meerderheid in dit verband zich niet op Vlaams grondgebied bevond, of zoiets.

U moet goed begrijpen dat ik deze vraag niet stel vanwege een zogenaamde impact op het klimaat, maar puur vanwege de idee dat verspilling slecht is. Het doet mij denken aan het weglekken van leidingwater, dat helaas ook nog altijd een probleem van enorme verspilling is. Ik heb daar ook al een aantal vragen over gesteld. Daar zijn streefdoelen voor bepaald. Er is een index, als ik me niet vergis, van hoeveel procent van het leidingwater nog mag weglekken. Is dat ook in dezen het geval? En zit u dan samen met de gasdistributiebeheerders en de gascentrales om dat streefdoel ook te halen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Zoals ik heb gezegd, gaat het vaak over de uitstoot bij ontginning en de uitstoot in netwerken of werkzaamheden die niet op ons grondgebied plaatsvinden. Dan heb ik het over landen waar gas en aardgas worden ontgonnen. Dat is dus niet hier.

In ons klimaatplan zitten een aantal zaken om de uitstoot bij ons eigen aardgas-transport en -distributie te minimaliseren. Het gaat dan vooral over de activiteiten van de netbeheerders, bij het onderhoud en het vervangen van zeer oude leidingen. Voor het overige zijn de collega's van de Federale Regering bevoegd. Als er een standpuntbepaling moet gebeuren, is er natuurlijk wel overleg.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik blijf toch een beetje op mijn honger zitten, omdat ik mij toch blijf afvragen of er dan geen streefdoel is. Ik heb verwezen naar onze waterleidingen. Hoeveel gas mag er nog weglekken? Ik ga ervan uit dat nul onmogelijk en niet haalbaar is, net zoals dat bij de waterleidingen het geval is. Maar ik lees hier dat 3 tot 4 procent weglekkend gas in een tijdspanne van twintig jaar al genoeg zou zijn om dezelfde uitstoot te hebben als een steenkoolcentrale. Als dat gebeurt, is een gascentrale dus niet beter dan een steenkoolcentrale. Het lijkt me dus dat er daar een streefdoel zou moeten zijn van een maximum-percentage gas dat nog mag weglekken bij de distributienetbeheerders en de gascentrales.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over bijkomende middelen voor het Vlaams Klimaatfonds in 2022 – 2136 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, de Vlaamse Regering heeft op 17 december 2021 ongeveer 170 miljoen euro aan middelen uit het Vlaamse Klimaatfonds vrijgemaakt voor de financiering van Vlaamse mitigatiemaatregelen – dat is het overgrote deel: iets meer dan 160 miljoen euro – en voor internationale klimaatfinanciering. Dat is dan de resterende 7,25 miljoen euro.

Eind februari deelde u aan de Vlaamse Regering mee dat u bijkomende middelen voorziet voor het klimaatbeleid in 2022 wegens de sterk gestegen koolstofprijs in het Europese emissions trading scheme (ETS). De gestegen prijs zou een bijkomende vrije beleidsruimte opleveren van nagenoeg 44 miljoen euro.

Dat was echter voordat de oorlog in Oekraïne uitbrak. Door deze oorlog is de situatie op de energie- en koolstofmarkten op korte termijn drastisch veranderd. Zoals u al verschillende keren hebt aangehaald, zijn de energieprijzen heel fors blijven doorstijgen. Tegelijkertijd is de CO₂-prijs gecrasht, al is er sinds ik mijn vraag indiende een lichte heropleving te zien. Alleszins lijkt de inschatting van extra inkomsten voor het Vlaams klimaatbeleid daardoor op losse schroeven te staan.

Ik heb dus de volgende vragen voor u, minister.

Op basis van welke koolstofprijs werd de berekening gemaakt die die extra beleidsruimte van meer dan 43 miljoen euro zou opleveren voor dit jaar? Is er rekening gehouden met de volatiliteit van de koolstofprijs en een drastische, en mogelijk aanhoudende, daling?

Als er door de daling van de koolstofprijs effectief minder inkomsten dan vooropgesteld zouden zijn voor het Vlaams Klimaatfonds, worden er dan klimaatmaatregelen opgeschort of zoekt u dan extra beleidsruimte om die noodzakelijke klimaatacties toch nog te kunnen uitvoeren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, voor de inschatting van de extra beleidsruimte werd ten eerste uitgegaan van de reële veilingvolumes en bijhorende prijs in de periode mei 2021 tot januari 2022 en ten tweede van de ingeschatte veilingvolumes en de prognoseprijs van 80 euro per ton voor de maanden februari tot april van dit jaar. De gewogen gemiddelde prijs voor de volledige periode bedraagt 66,74 euro per ton.

Hoewel de prijs bij de inschatting van de bijkomende beleidsruimte meer dan 90 euro per ton bedroeg, is er veiligheidshalve uitgegaan van een prijs van 80 euro per ton. Initieel lag de prijs dus een pak hoger dan de prijs van 80 euro per ton die verondersteld werd. Begin maart hebben we dan inderdaad een terugval gezien tot circa 60 euro per ton, maar sindsdien steeg de prijs opnieuw. Op 14 maart bedroeg de koolstofprijs opnieuw 78 euro per ton. We zien dat die prijs nu opnieuw uit dat dal aan het komen is.

Samengevat: aanvankelijk zat de koolstofprijs dus boven de 80 euro die ingeschat was, nadien zakte de prijs onder deze drempel van 80 euro, maar ondertussen zitten we opnieuw aan bijna 80 euro. We blijven deze koolstofprijs uiteraard op de

voet volgen, maar voorlopig zie ik niet meteen aanwijzingen waarom de gemiddelde prijs in de periode februari tot en met april sterk zal afwijken van de ingeschatte 80 euro per ton. Uiteraard is dit heel volatiel en volgen wij dat op de voet op.

Zoals uitgelegd, zullen de exacte veilinginkomsten voornamelijk bepaald worden door de koolstofprijs in de periode van februari tot april. Momenteel evolueert die richting de gehanteerde prognoseprijs van 80 euro per ton. Mocht alsnog blijken dat de veilinginkomsten in die periode sterk terugvallen, dan kan de Vlaamse Regering hier natuurlijk rekening mee houden bij de bespreking van de Begrotingsaanpassing 2022. We zullen daar dan bij de begrotingsaanpassing op terugkomen.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, u zegt: we zullen er dan rekening mee houden. Betekent dat dat er op dit moment nog geen zicht op is of er dan gesnoeid moet worden in de maatregelen of dat er bijkomende financiële beleidsruimte gezocht moet worden?

Minister Zuhal Demir: We zullen niet snoeien in de maatregelen. We hebben onlangs nog eens 218 miljoen euro extra uit de begroting vrijgemaakt. Snoeien zullen we dus niet doen, mijnheer Aerts.

Staf Aerts (Groen): U zei dat u dat zou bekijken bij de begrotingsbesprekingen. Dan zijn er twee mogelijkheden.

Minister Zuhal Demir: Het is daarom dat ik nog niet wil vooruitlopen op de feiten. Bij de begrotingsaanpassing zal ik als minister bekijken of de prognose klopt. Als we ernaast zitten, volgt er een budgettaire bespreking in de regering en dan zullen we dat collectief, met de hele regering, bekijken. Zo werkt het. Ik denk niet dat het nu het moment is om maatregelen af te bouwen.

Staf Aerts (Groen): Ik ben het helemaal met u eens. Maar tijdens die begrotingsaanpassing kun je altijd twee dingen doen. Ik hoor u heel graag zeggen dat het de bedoeling is om de budgetten dan aan te zuiveren en op zoek te gaan naar extra middelen als het nodig zou zijn. Ik hoop dat die zoektocht niet nodig is, maar dat zal heel hard afhangen van de prijs, die nu een jojo is.

Minister, aansluitend over de verdeling van de middelen zelf: moet er binnen België nog een akkoord gezocht worden? Ik dacht dat u die onderhandelingen zou opstarten in februari. Is daar al een zicht op? Zijn die ondertussen al lopende? Op welke manier is dat momenteel aan de gang?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Aerts, dat is natuurlijk een begrotingsdiscussie die onder andere gisteren ook aan bod kwam in de commissie Financiën. Het is evident: het Klimaatfonds is een begrotingsfonds. Dat wil zeggen dat het geld dat daarin komt, ook aan heel specifieke doelstellingen en beleid uitgegeven moet worden. Dat gebeurt ook, maar het is evident – de urgentie is op alle geledingen heel duidelijk – dat er rond energie een enorme uitdaging voor ons staat. Er worden forse beslissingen genomen op federaal en op Vlaams niveau om op dat vlak dingen te doen.

Minister, eerlijk gezegd, het zou bijna politieke zelfmoord zijn om te zeggen dat men wel zal zien hoeveel geld er in het Klimaatfonds komt. En ja, als dat te weinig is, dan schrapt men het klimaatbeleid maar. Uiteraard niet. Het is iets anders dat er dan op andere punten of plaatsen niet geschoven of gesnoeid kan worden. Een begroting en een beleid gaat niet alleen over constant meer geld, maar ook over evalueren of de genomen maatregelen ook hun doel bereiken. Als dat niet zo is,

dan kan er naar andere maatregelen gezocht worden. Ik denk dat de prognoses die voor het Klimaatfonds gemaakt zijn, zeer correct zijn.

Trouwens, ook wat de algemene begroting betreft, proberen we net een beetje af te stappen van een jobbeleid dat tegenvallende of meevallende inkomsten of uitgaven meteen moet omzetten in drastische beleidsaanpassingen. Het is net de bedoeling om een structureel stabiel beleid te kunnen uitbouwen dat een aantal fluctuaties kan opvangen. Dat wil zeggen: als er wat minder inkomsten zijn, kun je toch je beleid voeren en als er meer inkomsten zijn, geef je die niet meteen uit, maar reserveer je die voor de momenten wanneer er minder inkomsten zijn. Die filosofie begint haar doorgang te vinden in het Vlaams begrotingsbeleid. Zeker in het departement klimaat is dat van kapitaal belang om een degelijk structureel beleid te kunnen blijven voeren. Minister, alleszins zal mijn fractie er samen met u voor pleiten om de genomen klimaatmaatregelen zo efficiënt en effectief mogelijk doorgang te doen vinden, het liefst gespekt door het Klimaatfonds, maar als het moet ook door andere middelen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als we het hebben over het interfederaal overleg omtrent de 'burden sharing', dan zou ik ook verwachten dat de besprekingen daar wat moeilijk lopen, dat wie de inspanning doet, daar ook voor een stuk voor beloond kan worden. Ik zag deze morgen in de Franstalige pers een artikel met als titel 'La comparaison est cruelle' staan: "Au total, c'est plus d'un demi-milliard que le nord du pays consacre à ces aides de compétence régionale, qui viennent en appui aux mesures fédérales touchant directement la facture Au sud, en revanche, où les moyens financiers sont plus réduits, la machine ne prend pas, ou pas encore. En Wallonie, l'idée d'une aide directe complémentaire à celle du fédéral a définitivement vécu."

Dit om maar te duiden dat wij ondertussen wel ons ding doen. Dan zou ik ook verwachten dat als het over het interfederaal overleg gaat, 'burden sharing' natuurlijk in de twee richtingen gaat. Onze minister doet wel de inspanningen om tot een vergelijk te komen, maar het moet wel van alle kanten komen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ten eerste, we hebben een aantal afspraken gemaakt over wat we gaan doen inzake klimaat. We willen minder CO₂ en minder gasafhankelijk zijn. We gaan dat uitvoeren. Vandaag is de urgentie nog groter omdat de milieuwinsten samengaan met de portemonneewinsten. Wij zullen het plan zoals we dat nu hebben, uitvoeren, of het nu gaat over ons renovatieplan of over de uitrol van hernieuwbare energie.

Ten tweede, wat de 'burden sharing' betreft: we hebben daarover deze week eerste formele gesprekken gehad met de verschillende ministers. Die waren constructief. Het is natuurlijk moeilijk en complex en iedereen vertrekt vanuit zijn eigen belangen, of deelstatelijke belangen. Au fond moeten we zo snel mogelijk tot goede afspraken komen.

De vijand zit niet hier, de vijand zit ergens anders, ver weg van hier. We moeten alles op alles zetten om dat ordentelijk te laten verlopen. In de loop van de volgende weken komen we nog eens samen om voort te werken op een aantal werven. We hebben zes werven waarop we vooruitgang proberen te boeken. Ook al is het heel moeilijk – dat weet ik en dat weten ook de andere ministers –, we moeten verder en we moeten daar goede afspraken over maken, met wederzijds respect voor eenieder.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik dank u voor uw antwoord. Het is goed dat er vooruitgang wordt gemaakt of dat er toch alvast gesprekken werden opgestart. Ik ben ook blij dat u zegt dat de vijand niet 'hier' zit en ik vermoed dat u daar België mee bedoelt en niet deze zaal. (*Gelach. Opmerkingen van minister Demir*)

Maar het is een goede insteek. Want we hebben ook die internationale verplichtingen, het Russische gevaar, zoals we het op dit moment kunnen noemen.

Die 'burden sharing' is belangrijk, want het is belangrijk om onze eigen middelen vlotter krijgen, maar ook om onze internationale klimaatverantwoordelijkheden te kunnen nakomen, want ook die zijn geblokkeerd zolang we hier geen akkoord hebben over die 'burden sharing'. Zowel ons eigen beleid hier in Vlaanderen, in België en in de andere gewesten, maar ook in de rest van de wereld zou daarmee kunnen worden geholpen.

Ik kijk ernaar uit om daar een snel einde van de discussies en een goede oplossing voor te kunnen verwachten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.